

บทที่ 5

การบริโภคสินค้าเกษตร

ในตลาดสินค้าเกษตรนั้น การจะศึกษาเรื่องของความต้องการของผู้บริโภคเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาการบริโภคสินค้าเกษตร เพื่อจะได้ทราบถึงแนวโน้มการบริโภคสินค้าเกษตรในปัจจุบันและอนาคต หากเป็นสินค้าอุตสาหกรรมสามารถกำหนดความต้องการจากคำสั่งซื้อ หรือกลุ่มเป้าหมายซึ่งกำหนดได้แคบกว่า และสามารถศึกษาในเชิงลึกได้ง่ายกว่า แต่ในตลาดสินค้าเกษตรนั้น ผู้บริโภคกระจายอยู่ทั่วประเทศ

ตามที่กล่าวมา
ก่อนหน้านี้ว่า

"อุปทานที่เปลี่ยนไปทำให้
ราคาเปลี่ยนไปในทิศทาง
ตรงข้ามกับอุปทาน
(กำหนดให้อุปสงค์คงที่)"

"อุปสงค์ที่เปลี่ยนไปทำให้
ราคาเปลี่ยนไปในทิศทาง
เดียวกันกับอุปสงค์
(กำหนดให้อุปทานคงที่)"

และ

อุปทานเปลี่ยนแปลง

กำหนด

อุปสงค์เปลี่ยนแปลง

กำหนด

ทิศทางตรงข้าม

- อุปทานลดลง **ราคาเพิ่มขึ้น**
- อุปทานเพิ่มขึ้น **ราคาลดลง**

ทิศทางเดียวกัน

- อุปสงค์เพิ่มขึ้น **ราคาเพิ่ม**
- อุปสงค์ลดลง **ราคาลดลง**

อุปสงค์ (DEMAND)

อุปสงค์ หมายถึง ปริมาณของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง
ที่ผู้บริโภคซื้อในระดับราคาต่าง ๆ กัน ณ เวลาใดเวลา
หนึ่ง และสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง การที่ต้องกำหนดเวลา
และสถานที่ก็เพื่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อยู่คงที่ ให้ผันแปร
ได้เฉพาะปริมาณและราคาเท่านั้น ถ้าหากทุกสิ่งทุกอย่าง
เปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ของปริมาณและราคาของสินค้า
ที่ศึกษาก็จะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นด้วย และอาจจะไม่
เป็นไปตามอุปสงค์ ซึ่งกว่าได้ว่า ถ้าราคาสินค้าต่ำลง
ผู้บริโภคจะซื้อในปริมาณที่มากขึ้น

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์

- 1) ประชากร
- 2) การกระจายของประชากร
- 3) รายได้และการกระจายรายได้
- 4) นิสัยการบริโภค ของประชากร
- 5) ราคาอาหาร และปริมาณอาหารต่าง ๆ
- 6) การส่งสินค้าเกษตรไปจำหน่ายยังต่างประเทศ
- 7) ปัจจัยอื่น ๆ

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ (ต่อ)

- ความแตกต่างของภาค
- ความแตกต่างในเรื่องศาสนา
- ความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ
- ผลกระทบของวันเทศกาลต่าง ๆ (Special day)
- ผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่

อุปสงค์ลดลง

กำหนด

ผลผลิตยางพาราของเกษตรกรที่ยังคงอยู่ในระดับเดิม **ไม่เปลี่ยนแปลง**

ความต้องการใช้ยางพาราในอุตสาหกรรมยางรถยนต์**ลดลง**จากความต้องการใช้รถยนต์ที่ลดลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซา

ความต้องการใช้ยางพาราลดลงมาก จากการใช้ในอุตสาหกรรมผลิตยางรถยนต์ที่ลดลงตามการหดตัวของอุตสาหกรรมรถยนต์ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ซบเซาขณะที่ปริมาณยางพาราที่ผลิตได้ยังคงมีเท่าเดิม ส่งผลให้ปริมาณยางพารามีเกินกว่าความต้องการใช้ จึงทำให้ **ราคาของยางพารามีแนวโน้มลดลง**

ความต้องการสินค้าเกษตร

ความต้องการสินค้าเกษตร

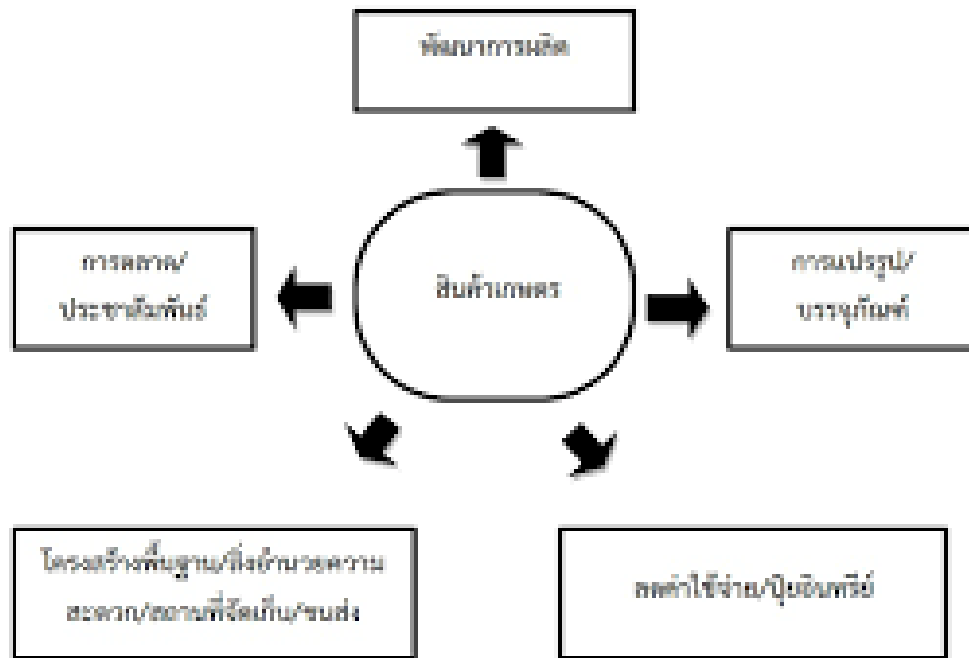
1. ความต้องการภายในประเทศ

- บริโภคโดยตรง / ผ่านการแปรรูปขั้นต้น
- แปรรูปจนเป็นสินค้าสำเร็จรูปขั้นสุดท้าย

2. ความต้องการจากภายนอกประเทศ

- ตามความต้องการของตลาดโลก (โดยพื้นฐานจะผลิตสินค้าที่มีความถนัด / ผลิตราคาต้นทุนต่ำ

ความต้องการส่งออกสินค้าเกษตรและความต้องการ จากภายนอกประเทศ

การที่ประเทศต้องการส่งสินค้าเกษตรไปจำหน่ายยังต่างประเทศก็เพราะสินค้าเกษตรบางชนิดสามารถผลิตได้ในปริมาณมากและเกินความต้องการภายในประเทศหรือบางชนิดผลิตได้ในลักษณะวัตถุดิบเท่านั้น ไม่สามารถที่จะแปรรูปต่อไปให้เป็นสินค้าที่ประชากรของประเทศต้องการได้จำเป็นต้องส่งให้กับประเทศที่มีเทคนิคในการแปรรูป แล้วส่งเข้าในลักษณะของสินค้าอีกชนิดหนึ่งอย่างไรก็ตาม มีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลกระทบต่อความต้องการส่งออกสินค้าเกษตร

ความต้องการสินค้าเกษตรเพื่อส่งออก

- 1) ภาพการณ์ส่งออกสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรของประเทศไทยมีการผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศเป็นหลัก เช่น ข้าว ฝ้าย และถั่วต่าง ๆ
- 2) ปัจจัยที่ผลกระทบต่อปริมาณการส่งออก
  - ปริมาณความต้องการนำเข้าของประเทศผู้ซื้อ
  - ปริมาณการผลิตและความต้องการภายในของประเทศไทย
  - การช่วยเหลือทางการค้าระหว่างประเทศคู่ค้า
  - การลงทุนของต่างประเทศ
- 3) ตลาดสินค้าที่สำคัญ

□ สินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญ

□ ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอาหารและสินค้าเกษตรอยู่ในอันดับ 1 ใน 10 ของโลก แต่ส่วนมากยังส่งออกในรูปแบบของ

□ มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร 10 ลำดับแรก ปี 2555 และ 56

□ มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร 10 ลำดับแรก ปี 2555 และ 56

รายการสินค้า	2555 (ล้านบาท)	2556 (ล้านบาท)
1. ยางธรรมชาติ	270,153.8	249,296.4
2. ข้าว	142,976.2	133,851.2
3. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	87,289.0	98,344.6
4. ไข่แปรรูป	61,968.5	60,470.1
5. กุ้ง สดแช่เย็น แช่แข็ง	45,184.1	28,531.7
6. ผลไม้สด แช่เย็น กึ่งแห้ง	36,697.5	32,012.7
7. เนื้อปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง	12,875.3	8,711.7
8. ปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง	12,842.3	10,291.6
9. ผักสดแช่เย็น กึ่งแห้ง	7,242.6	6,744.4
10. ไข่สดแช่เย็น แช่แข็ง	5,950.9	6,388.2

รายการสินค้า	2555 (ล้านบาท)	2556 (ล้านบาท)
1. อาหารทะเลกระป๋อง	161,536.8	146,052.9
2. น้ำตาล	122,285.1	85,494.5
3. ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	47,854.4	49,247.1
4. เครื่องดื่ม	37,318.9	37,868.2
5. อาหารสัตว์เลี้ยง	33,757.5	35,179.9
6. ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูป	32,188.6	35,795.5
7. ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์	20,848.8	24,748.4
8. สิ่งปรุงรสอาหาร	15,661.5	16,796.3
9. ผักกระป๋องแปรรูป	10,468.8	10,192.7
10. เนื้อสัตว์และของปรุงแต่ง	9,562.5	9,637.6

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

22

ตลาดสินค้าที่สำคัญ

สินค้าเกษตรของประเทศไทยมีตลาดต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา เยอรมันตะวันตก และเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น สินค้าเกษตรแต่ละชนิดมีตลาดที่สำคัญที่แตกต่างกันออกไป เช่น ข้าว ตลาดที่สำคัญจะอยู่ที่ ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย และประเทศแถบตะวันออกกลาง ข้าวโพด ตลาดที่สำคัญจะอยู่ที่ ญี่ปุ่นและไต้หวัน มันสำปะหลัง ตลาดที่สำคัญอยู่ที่ญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก และเนเธอร์แลนด์ น้ำตาล ตลาดสำคัญอยู่ที่ สหรัฐอเมริกา ยุโรป ฮองกง และมาเลเซีย ปอและผลิตภัณฑ์ปอ ตลาดที่สำคัญอยู่ที่ญี่ปุ่นและยุโรปและยางพารา ตลาดที่สำคัญอยู่ที่ฮองกง ญี่ปุ่น และยุโรป

ทิศทางการส่งออก สินค้าเกษตร ไม่เด่นชัด จาก ประเด็นปัญหาสำคัญคือ

- ปัจจัยต่าง ๆ ในตลาดโลก ไม่เอื้อต่อการส่งออก
- หลายประเทศพยายามพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น
- ประเทศไทยมีค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น
- ต้นทุนการผลิตในประเทศสูงกว่าประเทศคู่แข่ง

ฯลฯ

> **สินค้าเกษตร** และผลิตภัณฑ์ส่งออก 5 อันดับแรกของไทย

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2557 (ม.ค.-ก.ค.)	ปี 2558 (ม.ค.-ก.ค.)	% เปลี่ยนแปลง
● ยางธรรมชาติ	151,936	114,728	-24.49
● ข้าว	100,342	93,054	-7.26
● ปลา	70,564	62,751	-11.07
● เมินสำปะหลัง	63,566	74,148	16.65
● ผลไม้	60,825	60,365	-0.76
● 5 รายการ+อื่นๆ รวม	758,317	619,687	-8.79

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผลกระทบจากสภาพการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลก ต่อสินค้าเกษตรสำคัญของไทยในปัจจุบันและอนาคต

- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลกอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรสำคัญในตลาดโลก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าเกษตรของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรที่ไทยต้องพึ่งอุปสงค์จากตลาดโลกเป็นส่วนใหญ่ เช่น ข้าว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น

การขยายความต้องการสินค้าเกษตร

การขยายความต้องการสินค้าเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคที่น่าสนใจ เพราะจะทำให้ปริมาณการผลิตและการตลาดขยายตัวเพิ่มตามไปด้วย ซึ่งความต้องการสินค้าไม่ว่าเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศหรือเพื่อส่งออกก็ตาม สามารถจูงใจหรือผลักดันให้ขยายเพิ่มมากขึ้นได้ดังนี้

การขยายความต้องการสินค้าเกษตร

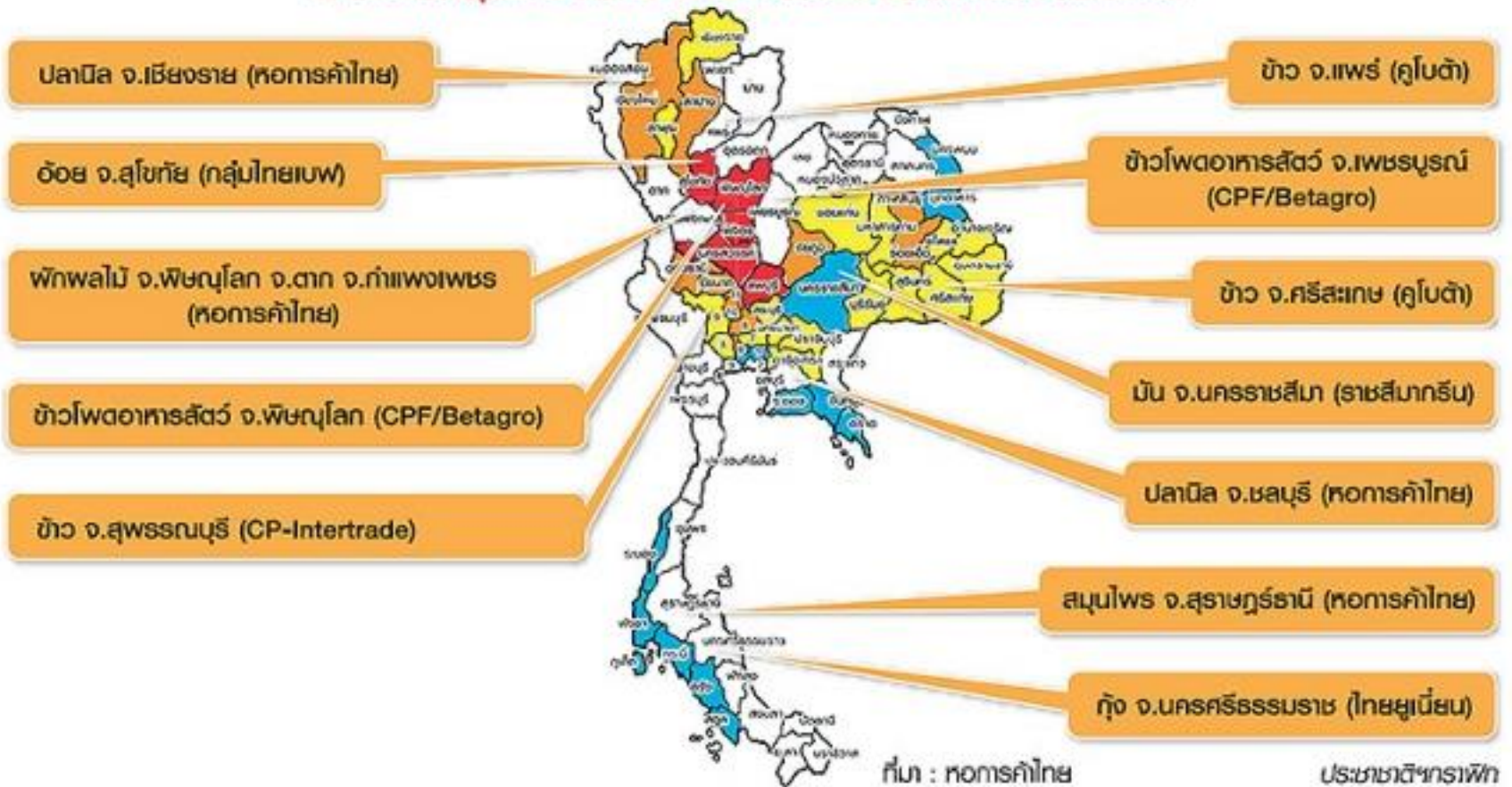
- พยายามสร้างหรือพัฒนาให้เกิดผลผลิตภัก์ใหม่ขึ้น เช่น แต่ก่อนมาการบริโภคอาหารประเภทแป้งมีเฉพาะ เส้นก๋วยเตี๋ยวและเส้นหมี่ต่าง ๆ เท่านั้นเอง แต่ปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาให้เกิดผลผลิตภัก์ใหม่ เช่น บะหมี่หรือเส้น หมี่สำเร็จต่าง ๆ ขึ้น การพัฒนาให้เกิดผลผลิตภัก์ใหม่ ๆ ขึ้นเช่นนี้ ทำให้สามารถใช้ประโยชน์และการบริโภค สินค้ากว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้มีความต้องการสินค้าเพิ่มมากขึ้น

การขยายความต้องการสินค้าเกษตร (ต่อ)

- การปรับปรุงการส่งเสริมการขาย ได้แก่ การจัดทำโปรแกรมการขายสินค้าด้วยวิธีการต่าง เช่น การโฆษณา การจัดหน้าร้าน การให้ความมั่นใจและการประกันภัยแก่ผู้ซื้อ การจัดหีบหน่อ การกำหนดราคา และการวางขาย เป็นอีกทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการสินค้ามากขึ้น ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจด้านนี้ เช่น การให้ความมั่นใจว่าผู้ซื้อจะได้สินค้าตามที่ต้องการ การโฆษณาหรือสีสรรของสินค้าหรือความสะดวกสบายในการซื้อหาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้า

การรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อพัฒนาให้เป็นเกษตรสมัยใหม่

การขยายความต้องการสินค้าเกษตร (ต่อ)

- การให้ความรู้แก่ผู้บริโภค เป็นการให้ความรู้ถึงคุณประโยชน์และคุณภาพของสินค้า จะทำให้ผู้บริโภครู้จักและเกิดความรู้สึกรักประโยชน์และความจำเป็นของสินค้า และในที่สุดก็จะเกิดความต้องการสินค้านั้นขึ้นด้วย
- อื่น ๆ เช่น การช่วยเหลือของรัฐบาลในโครงการต่าง ๆ